

Universitat de Girona
Facultat de Ciències Econòmiques i Empresariales

Diplomatura de Ciències Empresariales
Curs 2000-2001
1r quadrimestre
Assignatura optativa
6 crèdits

Departament d'Economia
Campus de Montilivi
17071 Girona
Fax 34 (9) 72 418032
c.e. rosar@enterprise.udg.es

PROGRAMA D'HISTORIA DE L'EMPRESA

Professor/a: Rosa Ros Massana

Objectius: Aquesta assignatura pretén introduir l'estudiant en l'estudi històric del desenvolupament de l'empresa moderna i dels condicionants de l'organització empresarial.

Programa teòric:

0. Introducció: Empresa i empresari en la història del pensament econòmic.

Tema 1: L'empresa durant el període de formació del capitalisme.

- 1.1. La indústria abans de la fàbrica: estructures organitzatives i lògiques diverses.
- 1.2. L'empresa en el comerç i les finances.

Tema 2: La revolució industrial

- 2.1. L'emergència del sistema fabril.
- 2.2. L'aparició de la classe empresarial: orígens i formació.
- 2.3. La formació de la classe obrera i les relacions entre treballadors i empresaris.
- 2.4. La gènesi de la direcció d'empresa moderna.
- 2.5. Les companyies de ferrocarrils: un salt qualitatiu en l'organització de l'empresa.

Tema 3: El naixement de la gran empresa moderna i el procés de concentració empresarial (I).

- 3.1. Els canvis en els mercats i en la tecnologia durant la segona revolució tecnològica.
- 3.2. Les estratègies de creixement de la gran empresa i les seves lògiques.
- 3.3. Les variants nacionals de la concentració empresarial (c. 1890-1940).
- 3.4. Alternatives a la gran empresa i a la producció en massa: PYMEs, districtes industrials i especialització flexible.

Tema 4: El naixement de la gran empresa moderna i el procés de concentració empresarial (II).

- 4.1. Els canvis en l'organització del treball i les relacions laborals.
- 4.2. L'emergència del "capitalisme gerencial".
- 4.3. El debat sobre la persistència de l'empresa familiar.

Tema 5: La gran empresa i el capitalisme corporatiu després de la Segona Guerra Mundial (c. 1945-1973).

- 5.1. Les implicacions macroeconòmiques de la producció en massa i la ruptura keynesiana de la segona postguerra.
- 5.2. La difusió de l'empresa gerencial i dels sistemes de gestió americans a Europa i Japó.
- 5.3. L'expansió de les empreses multinacionals.
- 5.4. Les empreses públiques: de l'onada nacionalitzadora de postguerra a la reprivatització.

Tema 6: La "segona ruptura industrial" (c. 1973-1990)

- 6.1. Tecnologies de la informació, fragmentació de la demanda i globalització dels mercats.
- 6.2. Varietat de formes d'organització empresarial en els sectors tradicionals i emergents.
- 6.3. ¿Cap a una nova classe obrera?

Programa de pràctiques: Al llarg del curs alguns dels temes tractats en el programa seran objecte de sessions pràctiques. Aquestes consistiran en el comentari d'exercicis, prèviament corregits per la professora, elaborats sobre la base de les lectures obligatòries.

Desenvolupament del programa al llarg del curs: El programa s'inicia amb una introducció sobre les diferents visions sobre l'empresa i els empresaris al llarg de la història del pensament econòmic. Posteriorment, s'aborda en els dos primers temes l'estudi de l'empresa en l'Europa precapitalista i de les primeres fases de la industrialització. En conjunt, es dedicarà a aquest bloc de temes aproximadament el 20 per 100 de les hores lectives. Els temes del 3 al 6 constitueixen el nucli fonamental del programa, i se'ls destinen aproximadament el 80 per 100 restant de les hores lectives.

Sistema d'avaluació: L'avaluació consistirà en un examen final. La nota d'aquest, sempre i quan sigui superior a 4, ponderarà un 80 per 100 de la qualificació total, i la nota dels exercicis pràctics un 20 per 100. L'examen podrà combinar preguntes tipus test, anàlisi de quadres, gràfics i textos i qüestions a desenvolupar de manera raonada sobre les lectures i explicacions de classe.

Bibliografia bàsica:

- Valdaliso, J.M. i López, S., *Historia económica de la empresa*, Barcelona, Crítica, 2000.
- Chandler, A., *Escala y diversificación. La dinámica del capitalismo industrial*, Zaragoza, Prensas Universitarias, 1996 (fragments escollits).

Bibliografia complementària:

- Comín, F. y Martín Aceña, P. (eds.), *La empresa en la historia de España*, Madrid, Cívitas, 1996.
- Chandler, A., *La mano visible. La revolución en la dirección de empresa norteamericana*, Madrid, Ministerio de Trabajo y Seguridad Social, 1988.
- Chandler, A., Amatori y Hikinio (eds.), *Big Business and the wealth of nations*, Cambridge, CUP, 1997.
- García Ruiz, J.L. (coord.), *Historia de la empresa mundial y de España*, Madrid, Síntesis, 1998.
- García Ruiz, J.L., *Historia económica de la empresa moderna*, Madrid, Istmo, 1994
- Hernández Andreu, J. y García Ruiz, J.L. (comp.), *Lecturas de Historia Empresarial*, Madrid, Cívitas, 1994.
- López García, S. y Valdaliso, J.M. (eds.), *¿Qué inventen ellos? Tecnología, empresa y cambio económico en la España contemporánea*, Madrid, Alianza, 1997
- Piore, M.J. y Sabel, Ch. F., *La segunda ruptura industrial*, Madrid, Alianza, 1990.
- Teichova, A., Lévy-Leboyer, M y Nussbaum, H., *Empresas multinacionales, finanzas, mercados y gobiernos en el siglo XX*, Madrid, Ministerio de Trabajo y Seguridad Social, 1990.